

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТР ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧОЇ ТВОРЧОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

ПОГОДЖЕНО:

Методичною радою
Центру туристсько-краєзнавчої
творчості учнівської молоді
Мелітопольської міської ради
Запорізької області
Протокол № 4 від 05.05.2016 р.
Голова ради

_____ Т.В.Волошенко

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Науково-методичною радою
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

Протокол № 10 від 06.07.2016 р.
Голова ради професор

_____ І.А.Мальцева

Навчальна програма з позашкільної освіти

туристсько-спортивного напрямку

«Юні туристи»

Основний рівень, 1 рік навчання

м. Мелітополь, 2016

Автор-укладач:

Волошенко Тетяна Валеріївна – керівник гуртка Центру туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді Мелітопольської міської ради Запорізької області.

Рецензенти:

Кот Т.В. - директор Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Мелітопольської міської ради Запорізької області, відмінник освіти України

Куліш Г.В. - заступник директора з НВР Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Мелітопольської міської ради Запорізької області, відмінник освіти України

Алексєєнко Н.П. - заввідділом Центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді Мелітопольської міської ради Запорізької області

ПРОГРАМА
гуртка „ Юні туристи ”
основний рівень

Пояснювальна записка

Юні туристи-краєзнавці – перша сходинка до пізнання учнями рідного краю, реалізації інтересів у вивченні природного різноманіття та історико-культурного надбання України та світу, формування туристсько–спортивних та краєзнавчих знань, умінь і навичок засобами позашкільної освіти.

Програма розрахована на роботу з учнями віком, як правило, від 9 до 12 років.

Програма передбачає навчання дітей в групах початкового рівня протягом одного року навчання.

Актуальність програми пов'язана, в першу чергу, з тим, що діючі програми з пішохідного туризму розраховані на фізично здорових дітей і передбачають підготовку спортсменів через регулярні спортивні тренування за певною методикою та програмою зі значними фізичними навантаженнями.

На опрацювання навчального матеріалу відводиться 216-324 годин на рік, 6 -9 годин на тиждень. Заняття гуртка організуються як теоретичні, так і практичні. Тривалість занять визначається з урахуванням психофізіологічного розвитку та допустимого навантаження і складає в академічних годинах (45 хвилин). Орієнтовне співвідношення теоретичних і практичних годин 1:6. Екскурсії та практичні заняття є обов'язковими та необхідними складовими навчально-виховного процесу. Вони передбачають створення умов для наближення змісту тем до реального життя. Необхідною умовою організації екскурсій і практичних занять на місцевості є дотримання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.

Спортивний туризм, як будь-який вид спорту, вимагає постійних тренувань для підтримки необхідного рівня загальної та спеціальної фізичної підготовки. Загальна фізична підготовка повинна розвивати витривалість, силу, координацію рухів, гостроту реакції. Спеціальна фізична підготовка розвиває ті ж якості, але додатково, направлена на формування та розвиток якостей, притаманних для конкретного, обраного керівником виду туризму.

Метою програми є формування компетентностей особистості у процесі засвоєння базових знань з туризму і краєзнавства. Зважаючи на те, що в ЦТКТУМ приходять діти з різним станом здоров'я та рівнем фізичної підготовки, є потреба у навчальних програмах, за якими могли б навчатись діти не тільки з основною, а й з підготовчою групами здоров'я. Тому в запропонованій навчальній програмі в основу покладено не лише виконання спортивних нормативів, а й загальний фізичний розвиток через рухливі ігри, загально розвиваючі вправи тощо.

Особлива увага в реалізації програми приділяється колективним формам роботи. Досягається це використанням групових форм навчання, що допомагає згуртованості колективу в вирішенні туристсько-спортивних завдань і сприяє створенню атмосфери взаєморозуміння, дружби, взаємопідтримки.

Програма гуртка спрямована на формування системного мислення, поглиблення знань, умінь і навичок з окремих навчальних дисциплін та туристсько-краєзнавчої роботи.

В основу програми „Юні туристи ” покладено базові блоки:

- спортивно-туристська підготовка;
- краєзнавство;
- фізична-культура та безпека життєдіяльності.

Навчальна програма побудована на основі «Орієнтовних програм туристсько-краєзнавчих об'єднань учнівської молоді» (Київ, 1996), розроблялась із врахуванням положень Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту» та відповідно до вимог Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 травня 2001 року № 433, Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи МОН України, затверджених наказом МОН України 22.07.2008 № 676, Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженого наказом МОН України від 11.08.2004р. № 651 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 серпня 2004 року за № 1036\9635. При цьому були враховані Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243, Державний стандарт базової і повної середньої освіти.

**ОСНОВНИЙ РІВЕНЬ , ПЕРШІЙ РІК НАВЧАННЯ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№	Назва розділу, теми	Кількість годин			
		Усього	Теоретичних	В тому числі	
				У приміщенні	на місцевості
1	2	3	4	5	6
	Вступна частина	2	2	-	-
	РОЗДІЛ I				
	I. Пішохідний туризм.	250			
I.1.	Початкова туристська підготовка	47	13	2	32
I.2.	Поняття про топографію та орієнтування	25	6	3	16
I.3.	Послідовність підготовки до туристсько-краєзнавчих походів	52	8	6	38
I.4.	Спеціальна туристська підготовка	42	10	3	29
I.5.	Звіт про туристсько-краєзнавчий похід	4	2	2	-
I.6.	Змагання з пішохідного туризму	42	4	9	29
I.7.	Участь у масових заходах (змагання, експедиції, походи)	38	2	-	36
	РОЗДІЛ II.				
II.	Основи спортивного орієнтування	36	10	6	20
	РОЗДІЛ III.				
III	Гігієна туриста. Долікарська медична допомога потерпілому.	8	4	2	2
	РОЗДІЛ IV.				
IV	Краєзнавство .	15	4	-	11
	РОЗДІЛ V.				
V	Фізична культура та безпека життєдіяльності	13	4	5	4
	РОЗДІЛ VI.				
VI	Підсумкове заняття	2	2	-	-
	Багатоденна туристсько-краєзнавча подорож	Поза сіткою годин	-	-	-
	РАЗОМ:	324	69	38	217

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 години)

Вступний та первинний інструктажі з безпеки життєдіяльності. Правила внутрішнього розпорядку закладу. Основні напрямки роботи туристського гуртка. Мета та завдання гуртка. Орієнтовне планування роботи гуртка. Заповнення анкетних даних гуртківців.

Туристські подорожі: зміст та значення.

РОЗДІЛ І.

І. Пішохідний туризм (250 годин)

1.1. Початкова туристська підготовка (47годин)

Безпека походів: організація та проведення. Правила проведення туристських подорожей. Допуск учнів до участі в походах. Права і обов'язки учасників походу. Інструктажі учасників з безпеки життєдіяльності. Правила поведінки туристів в походах: в лісі, на воді, на заболоченій місцевості, на схилах, під час грози, в туман, культура взаємовідносин між учасниками, з місцевим населенням; подання допомоги людям, які потрапили в біду. Правила купання.

Туристське спорядження. Вимоги (маса, надійність, компактність, естетичність, відповідність призначенню). Особисте спорядження.

Спорядження групове. Типи наметів. Призначення тентів. Ремонтний набір. Сушіння спорядження. Догляд за спорядженням і його ремонт.

Харчування в поході. Значення правильної організації харчування в багатоденному туристсько-спортивному поході.

Пакування, транспортування і зберігання продуктів в поході. Обов'язки зав. господарством у поході. Приготування їжі в похідних умовах. Типове меню. Господарське спорядження.

Привали і ночівлі. Загальні вимоги до місць привалів і ночівель у походах: безпечність, зручність, наявність питної води, дров. Послідовність робіт: вибір місця, планування табору, розподіл обов'язків, встановлення наметів, улаштування і розпалювання вогнища, заготівля дров, робота чергових, розміщення індивідуального спорядження тощо. Порядок і чистота привалів і ночівель.

Противожежна безпека. Типи вогнищ та їх призначення. Вимоги до місця розведення вогнища. Спорядження для вогнища. Правила зберігання сокир, пилок, ножів у поході.

Практичне заняття: *складання переліку особистого і групового туристського спорядження для одноденного і багатоденного походів.*

Одноденні навчально-тренувальні збори (4 ПВД) : *закріплення навичок із початкової туристської підготовки: укладання рюкзаків різної конструкції. Гра „Що взяти в похід?”. Встановлення намету, розміщення в ньому речей. Правила поведінки в наметі. Захист від намокання намету, рюкзаку. Захист від комах в наметі. Приготування їжі в похідних умовах. Правила роботи з пилкою, сокирою. Безпечні прийоми поводження біля відкритого вогню, з кип'ятком.*

1.2. *Поняття про топографію та орієнтування (25 годин)*

Поняття про топографію. План і карта, їх подібність і відмінність. Види картографічних матеріалів, які використовують під час туристсько-краєзнавчих походів. Загальне поняття про масштаб карти.

Умовні топографічні знаки. Види умовних знаків: масштабні, позамасштабні, пояснювальні. Рельєф місцевості. Спосіб зображення рельєфу горизонталями. Види горизонталей. Умовні знаки форм рельєфу, що не зображуються горизонталями на картах. Відмітки висот.

Загальне поняття про орієнтування. Способи орієнтування на місцевості: за компасом, небесними світилами, ознаками місцевих предметів і явищ природи. Компас і його будова. Визначення сторін горизонту за компасом. Поняття про азимут.

Практичне заняття: вивчення умовних топографічних знаків за групами (дороги і дорожні споруди, населені пункти, будівлі, гідрографія, рослинність, рельєф, пояснювальні знаки). Топографічний диктант. Вправи на запам'ятовування умовних знаків.

Ододенні навчально-тренувальний похід (2ПВД) : основні правила роботи з картою на місцевості. Способи орієнтування карти. Орієнтування на місцевості за картою, компасом, місцевими ознаками, явищами природи.

1.3. *Послідовність підготовки до туристсько-краєзнавчих походів (52 годин)*

Види походів, їх тривалість і протяжність. Організація і проведення ододенного туристсько-спортивного походу.

Організація і проведення багатоденного туристсько-спортивного походу: визначення мети, розробка маршруту, комплектація групи, добір продуктів харчування, складання кошторису тощо.

Постійні та тимчасові посади та їх обов'язки в поході: командир групи, зав. харчуванням, зав. господарством, топограф, синоптик, літописець, краєзнавець, фотограф, санітар тощо. Чергування в поході. Обов'язки чергових.

Психологічна підготовка до походу. Психологічні особливості розвитку особистості в підростаючому віці. Вимоги до учасників походу: морально-вольова, фізична, технічна і краєзнавча підготовка учасників. Взаємодопомога туристів. Поняття само- і взаємостраховки. Закони туристської дружби. Вольові якості туриста, психологічна сумісність.

Практичне заняття: ознайомлення з районом майбутнього походу. Вивчення літератури.

Контрольні збори: перевірка особистої і групової готовності до виходу в похід.

Дводенний навчально-тренувальний похід: «Організація бівачних робіт. Приготування їжі в польових умовах».

Триденний навчально-тренувальний похід (або туристсько-спортивний похід I ст. скл.).

1.4. Спеціальна туристська підготовка (42 годин)

Тактика походу. Поняття про “тактику походу”. Опрацювання питань тактики походу в підготовчий період: протяжність маршруту, тривалість походу, кількість днів і резервних днів, розподіл по маршруту технічно складних ділянок, графік походу, запасний маршрут, планування денного переходу. Тактичні прийоми під час походу: розподіл учасників в колоні згідно їх обов’язків, фізичному стану, статі тощо, дистанція між учасниками, проходження різних схилів, прохід по пересіченій місцевості і т.д.. Значення дисципліни в поході.

Техніка пішохідного туризму. Загальна характеристика природних перешкод: лісові зарослі, завали, схили, річки, болота, осипи, сніжники. *Поняття і призначення страховки.* Види страховки: групова, взаємостраховка, самостраховка. Подолання природних перешкод без страхувальної системи. Рух по трав’янистим схилам. Траверс схилу. Спуски. Використання мікрорельєфу. Дії при падінні та втрати рівноваги.

Використання спеціального спорядження і застосування вузлів. Туристські вузли.

Рух групи в пішому поході. Крок, темп, інтервал, положення корпусу і рук протягом дня і протягом походу залежно від складності рельєфу, рослинного покриву, ґрунту, інших природних умов.

Подолання струмків і невеликих та неглибоких річок. Види переправ: по колоді, по камінням, вброд, вплав. Наведення вірьовочних перил, навісної переправи.

Практичні заняття:

- в’язання туристських вузлів, грудної обв’язки;
- вироблення навичок подолання перешкод (імітація) без страхувальної системи: „маятник”, „колода”, „купини”, „жердини”, підйом і спуск;
- подолання природних водних перешкод (імітація) по паралельним перилам, колоді, навісній переправі. Організація страховки і самостраховки;
- подолання природних перешкод (імітація) з використанням страхувальної системи: підйом, траверс, спуск.

Ододенні навчально-тренувальний похід (2 ПВД) : „Вироблення навичок руху туристським строєм по рівній і слабо пересіченій місцевості з різними типами рослинного покриву, ґрунтів. Дотримання оптимального темпу, інтервалу руху”.

1.5.Звіт про туристсько-краєзнавчий похід (4 години)

Структура звіту. Розподіл обов’язків між членами групи щодо підготовки окремих підрозділів звіту.

Робота над звітом:

- у підготовчий період перед походом;
- під час проходження маршруту: ведення польового щоденника, складання опису маршруту та цікавих екскурсійних об’єктів,

фотографування, збір експонатів, краєзнавча робота;
підготовка окремих розділів звіту.

Практичне заняття: робота над звітом.

1.6. Змагання з пішохідного туризму (42 години)

Загальні положення Правил з техніки спортивного туризму. Правила змагань з техніки пішохідного туризму: види змагань, перелік і зміст технічних етапів і спеціальних завдань, таблиця штрафів.

Безпека проведення змагань з ТПТ. Постійний порядок і дотримання дисципліни як складова частина забезпечення безпеки на змаганнях.

Практичне заняття:

- удосконалення навичок з ТПТ;
- удосконалення навичок з ТПТ: крос-похід;
- удосконалення навичок з ТПТ, підготовка до туристського зльоту;
- розучування бардівських пісень;
- змагання з техніки спортивного туризму.

Дводенний навчально-тренувальний похід: удосконалення навичок з ТПТ: крос-похід.

1.7. Участь у масових заходах (змаганнях, експедиціях, походах) (38 год)

Підготовка до масових заходів. Вивчення Положень про змагання, зльоти, експедиції та умови їх проведення.

Практичне заняття: Участь у змаганнях всіх рівнів.

Розділ II. Основи спортивного орієнтування (36 годин)

Загальні відомості про спортивне орієнтування. Спортивні карти. Види спортивних карт. Кольорові та чорно-білі карти. Масштаб спортивних карт. Оформлення спортивних карт. Відмінність карт спортивного орієнтування від топографічних.

Умовні знаки спортивних кольорових і чорно-білих карт. Класифікація умовних знаків. Зображення на спортивних картах рельєфу. Зображення на спортивних картах гідрографії, рослинності, штучних споруд. Масштаби спортивних карт. Визначення на спортивних картах відстані і азимуту. Читання карти.

Визначення відстаней кроками. Масштаб кроків, порядок його визначення: пішки, бігом, на різному типі місцевості.

Орієнтування карти. Способи і прийоми орієнтування карти. Лінійні орієнтири. Азимут.

Види змагань у спортивному орієнтуванні. Особливості орієнтування в заданому напрямку, за вибором. Обладнання дистанцій для змагань. Знаки позначення дистанції на карті: фініш, контрольний пункт, маркірована ділянка, прохід, непридатна для руху дорога, заборонений для бігу район тощо.

Особливості орієнтування на маркірованій трасі, по лінії.

Практичні заняття:

- малювання карти з використанням умовних знаків;
- вправи на читання рельєфу на карті;
- вправи з читання спортивної карти з про біганням відстаней;

- визначення відстані на місцевості за допомогою рахунку кроків;
- вправи з читання спортивних карт. Прийоми орієнтування карти. Визначення відстані на місцевості за допомогою візуального визначення відстані, за допомогою часу руху. Рух на місцевості за азимутом.

Одноденні навчально-тренувальний похід (2 ПВД) : змагання зі спортивного орієнтування в заданому напрямку, за вибором; по маркірованій трасі, по лінії. Орієнтування карти за лінійними орієнтирами. Орієнтування карти за напрямком.

Розділ III. Гігієна туриста. Долікарська медична допомога потерпілому (8 годин)

Гігієна туриста. Правила особистої гігієни. Гігієна одягу та взуття.

Захворювання, які найчастіше зустрічаються під час подорожей.

Запобігання різним захворюванням, які найчастіше зустрічаються під час подорожей.

Похідна аптечка. Транспортування потерпілого. Способи транспортування.

Практичне заняття: виготовлення ношів. Відпрацювання способів транспортування потерпілого.

Розділ IV. Краєзнавство (15 годин)

Фізико-географічна характеристика рідного краю: рельєф, гірські породи та мінерали, корисні копалини, ґрунти, клімат, гідрографія.

Рослинний і тваринний світ рідного краю.

Археологічні та історичні пам'ятки рідного краю.

Видатні люди рідного краю. Відображення природи рідного краю в художніх творах земляків.

Бесіди про туризм. Видатні вітчизняні та зарубіжні спортсмени-туристи, альпіністи, мандрівники.

Традиції в туризмі. Історія дитячо-юнацького туризму в своїй області.

Експерсія в краєзнавчий музей.

Одноденний навчально-тренувальний похід: «Ознайомлення з природними, історичними і культурними пам'ятками».

Розділ V. Фізична культура та безпека життєдіяльності. (13 год)

Поняття про фізичну культуру, спорт і туризм. Фізична культура, спорт і туризм - складові частини системи фізичного виховання; їх значення для зміцнення здоров'я, всебічного фізичного розвитку дитини і підготовки її до самостійного життя. Форми масових спортивних і туристських заходів.

Режим дня. Гігієнічні основи режиму праці, відпочинку і занять фізичною культурою. Шкідливий вплив куріння, алкоголю, наркотиків на здоров'я і працездатність.

Практичні заняття:

- загально розвиваючі вправи: похідний крок, перехід від бігу на крок і з кроку на біг, ходьба на носках, на п'ятках, на зовнішніх і внутрішніх сторонах стоп, присядки, напівприсядки, випадами, приставним і перехрещеним кроком. Біг вперед, назад, вліво, вправо, з підняттям високо колін, зі зміною напрямку руху тощо;

- Біг на короткі та середні дистанції. Відпрацювання техніки подолання природних перешкод при бігу пересіченою місцевістю;
- спортивні ігри. Ігри на розвиток спостережливості, уваги, пам'яті. Ігри на місцевості. Естафети.

РОЗДІЛ VI.

ПІДСУМКОВЕ ЗАНЯТТЯ (2 год)

Підведення підсумків роботи гуртка за рік. Відзначення кращих вихованців гуртка за підсумками навчання. Завдання на літо.

Підсумкова багатоденна туристсько-краєзнавча подорож.

Підготовка та проведення туристсько-краєзнавчої подорожі як форми комплексного закріплення та реалізації набутих вихованцями знань, умінь та навичок у навчальному році (проводиться поза сіткою навчальних годин та, як правило, під час літніх канікул).

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні повинні знати:

- основні правила безпеки учасників туристських походів та змагань, при подоланні окремих перешкод, організації біваку;
- правила екологічної безпеки, збереження природи при проведенні туристських подорожей та змагань;
- види спортивного туризму та їх особливості;
- основні правила орієнтування на місцевості, порядок роботи з картою і компасом при орієнтуванні на місцевості;
- види вогнищ та їх призначення;
- туристське спорядження для подорожі по рідному краю;
- основні вимоги до гігієни туриста в подорожі;
- правила організації навчального місця;
- основні історичні та природні пам'ятки рідного краю.

Учні повинні вміти:

- орієнтуватися на місцевості за допомогою карти та компасу, проходити нескладні маршрути за легендою;
- розробляти маршрути 1-3 –денних туристських походів по рідному краю;
- рухатися по слабо пересіченій місцевості, долати трав'яні та піщані схили середньої крутизни (з самостраховкою альпенштоком та/або взаємодопомогою), заболочені ділянки по купинах чи жердинах, яри по колоді чи мотузці з перилами;
- в'язати основні туристські вузли – прямий, академічний, вісімку, провідник, схоплюючий, удавку тощо;
- встановлювати намет, розпалювати вогнище в різних погодних умовах;
- готувати найпростіші страви в похідних умовах на вогнищі;
- складати опис маршруту 1-3–денного походу;
- дотримуватися правил санітарії, гігієни і техніки безпеки;
- бережно ставитися до інструментів, обладнання та спорядження;
- оцінювати власні досягнення та досягнення інших гуртківців;
- співпрацювати та розподіляти обов'язки під час колективної роботи.

Учні повинні взяти участь у змаганнях із спортивного туризму на дистанціях 1 класу та/або туристсько-краєзнавчій подорожі 1 - 3 ступеню складності; виконати нормативи не нижче 2-го юнацького розряду зі спортивного туризму

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. Бамебанов І.В. Узлы. - М.: Просвещение, 1998.
2. Бардін К.В. Азбука туризму. - М.: Просвещение, 1981. -205 с
3. Безпека життєдіяльності туристів, екскурсантів, відпочивальників та працівників туризму (аспекти). - Дніпропетровськ : Промінь, 2002.-115 с.
4. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. — К: Палітра, 1998. - 130 с.
5. Вечерський В.В. Загальні відомості про історико-культурні ресурси в туристичних регіонах України //Туристично-краєзнавчі дослідження. Вип. 2. - К: ЧП Кармаліта. - 1999. - С. 99-122.
6. Вихристенко Б.І. Сучасний стан і завдання розвитку туристичної галузі України // Туристично-краєзнавчі дослідження. Вип. 1. - К: „КМ-Трейдінг". - 1998. - Частина перша. - С11-18.
7. Ганопольський В.І. Уроки туризму .-К .: Шкільний світ.-2004.
8. Державний реєстр нерухомих пам'яток України національного значення. - К., 2001.
9. Закон України "Про позашкільну освіту" (із змінами, внесеними згідно із Законами). Відомості Верховної Ради (ВВР), 2000 № 46 ст. 393.
10. Закон України "Про туризм" від 15.09.1995. // Урядовий кур'єр. -1995.- №171-172.-С. 5-6.
11. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про туризм" від 29.11.2003 р. //www.rada. goy. Ua.
12. Колотуха О.В. Дитячо-юнацький туризм в Україні. – Кіровоград РВЦ Кіровоградського держ. пед. ун-ту, 2001. - 42 с.
13. Костиця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. - К: Вища школа, 1995. - 224 с.
14. Любіцева О.О. Географія туризму в Україні // Географія та основи економіки в школі. - 1997. - № 2. - С.3-6
15. Наровлянський О.Д., Наровлянська М.Д., Пустовойт В.О. Шкільний туризм . –К .: Шкільний світ - 2009.
16. Орієнтовні навчальні програми туристсько–краєзнавчих об'єднань учнівської молоді (За заг. ред. Штангея Ю.В., - К., ІЗМН, 1996. – 368 с.)
17. Положення про туристські маршрутно-кваліфікаційні комісії навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України, затверджене наказом МОН від 16.05. 2005 № 295 /Інформаційний збірник МОН 2005/.
18. Правила проведення туристських подорожей з учнівською і студентською молоддю України Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.03.2006. - 237 / Інформаційний збірник МОН 2007, № 01, стор. 3 – 24.
19. Програма для туристсько–краєзнавчих гуртків позашкільних закладів (кол. укладачів; за ред. Омельченка Д.Г., – К., ІЗМН, 1996. – 124 с.)

Рецензія
на навчальну програму гуртка «Юні туристи»,
основного рівня, 1 рік навчання
Автор-укладач: Волошенюк Т.В., директор
Центру туристсько-краєзнавчої творчості учнівської молоді
Мелітопольської міської ради Запорізької області

Пішохідний туризм – самий масовий і самий доступний вид туризму. Туристські походи, екскурсії, експедиції дозволяють поєднувати в собі навчальну, трудову, моральну та пізнавальну діяльність зі здоровим відпочинком, фізичним закалюванням, сприяють вихованню в учнів кращих якостей та формують в них важливі позитивні риси характеру.

Програма складається з пояснювальної записки, власне навчального матеріалу, прогнозованого результату, переліку основних знань, що мають здобути вихованці, сформованих умінь і навичок, списку літератури.

Зміст навчальної програми побудований на принципах відповідності змісту навчального матеріалу віковим особливостям вихованців на всіх етапах навчання, структурної єдності, що забезпечує логічну єдність змісту знань вихованців, прогностичності, що передбачає головні напрямки реалізації навчального змісту у викладанні навчального матеріалу.

Програма дозволяє рішення наступних завдань:

- Дає гуртківцям базові знання, навички та уміння з тактики та техніки пішохідного туризму, проходження різноманітних спортивно-туристських трас з використанням спеціального спорядження;
- Дає можливість засвоїти вихованцям навички орієнтування на місцевості за допомогою карти, компасу, а також познайомитися зі спортивним та туристським орієнтуванням;
- Готує гуртківців до участі у пішохідних походах різного ступеня та категорії складності;
- Навчає гуртківців на практиці застосувати набуті туристські знання, долати різноманітні природні перешкоди, не розгубитися і вміти прийняти правильні рішення в екстремальних умовах походу, правильно вести себе в природі;
- Прививає навички спостережливості, логічного мислення, максимальної концентрації уваги, пам'яті, вміння створювати образ території, естетично сприймати довкілля;
- Закріплює дружні стосунки, виховує почуття колективізму, взаємовиручки та взаєморозуміння.

Спортивний туризм входить до Єдиної спортивної класифікації України і діє за двома основними взаємозв'язаними напрямками: спортивні походи та змагання (з різних видів туризму), які повинні гармонійно вживатися, збагачувати й доповнювати один одного.

Запропонована програма з пішохідного туризму відображає зв'язок цих напрямків, надає гуртківцям знання, навички та вміння в організації і проведенні ступеневих і категорійних походів, підвищення спортивно-туристської майстерності для участі в змаганнях різного класу дистанцій з пішохідного туризму і спортивного орієнтування, організації активного відпочинку та формування у підростаючого покоління національної свідомості, любові до рідного краю, його природи та історико-культурної спадщини, виховання юних патріотів української землі.

Запропонована програма відповідає вимогам щодо навчальних програм туристсько-спортивного спрямування та може використовуватися у позашкільних закладах.

Директор Центру еколого-натуралістичної
творчості учнівської молоді
Мелітопольської міської ради
Запорізької області

Т.В.Кот